

FREDI: «A VEURE SI PROMPTRE REBENTEN ELS TRINQUETS DE CAP A CAP»

Un cavaller del trinquet

Ídol d'un esport tristament minoritari, Alfred Hernando i Hueso —Fredi— domina, com a jugador de raça que és, tota la gamma de colps de la pilota valenciana. Un distingit cavaller del joc més noble dels valencians.

Toni Mollà

És un gran ídol d'un esport tristament minoritari, d'un esport tradicionalment valencià i universalment bell. Amable, deferent, educat, Fredi, de 30 anys d'edat, ha fet estudis de mestratge industrial, ha participat, com a actor, en una pel·lícula i ara cursa tercer de Psicologia. Domina, com els elegits, tota la gamma de colps: la volea, el rebot, el bot de braç o la palma. Però Fredi, que no debades nasqué a la mateixa vora del trinquet de Pelayo de València, la catedral de la pilota, destaca, sobretot, per la fina elegància que imprimeix als seus harmònics moviments d'atleta. Vestit amb pantalons blancs, amb faixa roja o

amb faixa blava, Alfred Hernando i Hueso, Fredi, és un distingit cavaller del joc més noble dels valencians: la pilota valenciana.

A hores d'ara, travessa un autèntic punt dolç de joc. Campió del Trofeu de Nadal, campió dels trofeus de falles de València i de Borriana...

—Això va a temporades. Que no sempre ixen les coses com tu vols.

—*Una partida històrica, la final del Trofeu de Falles de València de parelles, Perele i tu contra Pujol i Josep Maria...*

—Sí, senyor, fou una gran partida. Tu compta que vam igualar a 55 i que hi havia un gran ambient de públic, sí senyor.

—*Perdieu 55-35...*

—Sí, sí, ho vam remuntar i és que tenim més moral que l'alcoià. Josep Ma-

ria jugà barbaritats i Pujol està que se n'ix. Està fent partides de molta categoria. Acabava de guanyar Pigat en el campionat mà a mà, però el dia de la final de falles el riu encara se n'isqué més del normal.

—*Un altre en la teua posició s'hauria afonat...*

—Nosaltres estàvem jugant bé i sempre has de pensar que cada pilotada és un món. Has d'aguantar, aguantar i esperar la baixada del contrari, que fins que no s'arriba a 60 ni guanyes ni perds.

—*¿Estàs molt ben preparat físicament?*

—Home, jo abans de dedicar-me a la pilota, feia atletisme i era bastant complet, i, clar, ara continue preparant-me; però, si ho dius per la resistència, pense

Vestir-se de pantaló blanc

La locució «vestir-se de pantaló blanc», en el món de la pilota valenciana, s'usa per significar el pas d'amateur a professional. Un jugador vestit de pantaló blanc és un jugador que s'hi dedica d'ofici.

Senzill i esportiu, el jugador s'uniforma de pantaló, sabatilles i camiseta d'un blanc pulcríssim. Només les faixes

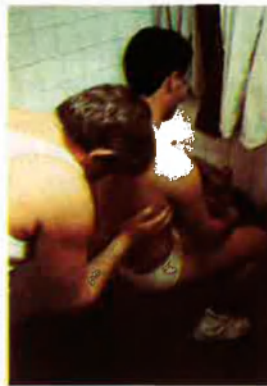
—roges els considerats superiors; blaves, els considerats inferiors— marquen la diferència dels dos equips rivals.

En tot cas, l'element més important, i també més particular, és el guant i, per extensió, la preparació de les mans: una preparació amb un procés que constitueix tot un ritual de dedicació artesanal.

Guants de pell de xotet, ditets, esparadrap, són peces protectores l'únic objectiu de les quals és fer anar la pilota per dalt corda.

Massatges, escalfaments... i el marxador donarà la bona vesprada: ¿A on tirem? ¿Rojos o blaus?

La pilota mai no s'enganya: sempre li pinta a qui més juga. □

que és més psicològica que no física. Has de tenir en compte que és un joc de molta tensió, de molta concentració. De fet, hi ha jugadors molt forts que se'n van avall. Em pense que es tracta de tenir clar el que vols i de no deixar-te menjar la moral mai.

—Els jugadors de pilota no acostumeu a discutir entre vosaltres, sinó que, si erreu un quinze, soleu destralejar a soles, en veu alta...

—Ja t'he dit que és un joc barbaritats de calent, en què es pateix molt i alguna paraula sí que hi pot haver, però has d'aguantar. Quan feia atletisme, no m'encenia mai; si no feia la marca, a l'altra. Açò no té res a veure. La pilota té una tensió i un picant increïble. La proximitat del públic és determinant. I, a més, hi ha gent que aposta al teu costat

i, clar, això et condiciona barbaritats i, a més, et motiva, clar.

—¿Es pot dir quina ha estat la propina més grossa que has cobrat?

—... Són... mira... depèn... les propines són a repartir, per a dos o tres la majoria de viatges, però no ha sigut massa... jo no sé si haurà sigut de... de vint mil duros o un poc més, però a repartir. Les propines no s'allarguen massa. Jo m'estime més el jornal segur.

—En alguna ocasió que hages perdut, ¿t'ha dit alguna paraula un postor que jugara a la teua mà?

—Home, a viatges, com en tot, es pot dir alguna paraula. Això és normal. Però, la gent de la pilota és gent molt sana i no sol passar res.

—Hi ha gent que pensa que les partides estan arreglades d'eixida...

—Jo, sobre això, només sent que impotència. Estic tota la vida fent un treball i que em diguen això és molt lamentable, molt lamentable. En fi, l'única cosa que puc fer, a banda de desmentir-ho rotundament, és eixir a jugar sempre el millor que puc i en pau. Això és una llegenda negra. No sé, potser passaria en algun temps, potser en temps de guerra, com passaria en altres negocis. Però, avui dia, el jugador l'única cosa que necessita és jugar partides i, amb això, menja de sobra. Ací no hi ha cap màfia ni res de tot això. I prou.

—¿De què guanyes més diners, de jornal o de les propines?

—En les propines no es pensa mai. Són sempre un afegit que, clar, si vas guanyant algunes partides i n'hi ha diners,

doncs, clar, sempre és una ajuda. Però, jo dins del trinquet allò que mire més és el jornal. Nosaltres som uns professionals.

—*¿Quina fou la primera partida que disputares com a professional?*

—Això no es pot dir exactament perquè vas entrant en el cercle a poc a poc. Però una partida en aquell moment molt important va ser contra Suret II i Carboneret, a Alzira. Jo jugava amb Gat I, que en aquell moment era una figura, el número u. Carboneret i Suret eren dos

temporada llarga —com és el cas de Vicente, o de Vinyes o de Floreal, que són figures— i vés i busca-li solució. Tu estaràs fart de veure jugadors de futbol lesionats que continuen cobrant la seua fitxa. No és el nostre cas. Ací et lesionses i no veus ni un duro. Per això, has d'anar arreglant-te la vida. Nomé l'élite de la pilota toca dinerets. Però hi ha molts nivells. Si un jugador té terres de son pare, les treballa; o d'altres van a collir... mira, has d'anar preparant alguna cosa paral·lela.

sa, però com més ràpida siga, millor per a tots. I a veure si prompte veiem reben- tar els trinquets de cap a cap.

—*Tu has participat en algunes exhibicions de pilota valenciana al País Basc...*

—La pilota basca és un muntatge molt diferent al nostre. Els bascos s'aboquen totalment en les seues coses. Totes les institucions i tots els pensars tenen present la pilota. Tu vas a un bar i trobaràs gent que parla de pilota, trobaràs fotos de jugadors, ferramentes del joc, de tot. Ací, només en els pobles se'n parla. Allà, al mateix Bilbao, la pilota és una cosa important. I com saben que tenen una cosa que se'n ix de la norma, ho exporten.

—*Temps arrere, el Genovés tingué ofertes per enfrontar-se a Martinikorena i a Retegi. ¿T'han parlat a tu?*

—No, directament no. Paco hauria estat un gran jugador davant dels bascos, però va tenir la mala sort d'unes lesions. I ara es veu que això s'ha gelat una miqueta. Potser si Paco haguera acceptat, també hauríem començat nosaltres. De totes maneres, he de dir-te que la pilota basca i la nostra són dos jocs molt, molt diferents. ¿Per què no ve Retegi a jugar al trinquet? La pilota valenciana necessita molta més mobilitat, més rapidesa... en qualsevol cas, això seria anar en un camí que no és el nostre. És complicat; hi ha les regles, les distàncies, el pes de les pilotes, etc.

—*També has participat en els dos viatges a Barcelona de promoció de la pilota valenciana com a esport invitat per a les Olimpíades del 92...*

—En la primera partida va faltar una miqueta de calor i alguns contactes. Però en la segona no faltà cap detall. Tant el president Jordi Pujol com l'alcalde Pasqual Maragall i tota la gent ens atengueren de meravella. No ens faltà de res. En un principi potser eren un poc reacis... Clar, ells devien pensar «aquests homes, qui són i què ens volen vendre», però quan vam començar a enraonar i van veure que la pilota valenciana és un joc seriós, que el juga molta gent... la veritat és que, a última hora, ens donaren moltes il·lusions, que és el que nosaltres volíem. No sé si podran fer alguna cosa, però interès, els hòmens sí que se'n van prendre.

—*¿I tu com ho veus, anirem a Barcelona-92?*

—No sé què dir-te, però, mira, estem en un món molt materialista i els diners manen. No sé fins a quin punt la pilota valenciana pot interessar en altres llocs, de cara a la televisió, per exemple. En qüestió de diners no podem competir. I aquesta és la llàstima. Ara, com a manifestació cultural, sí que hem de ser-hi presents. Tenim, en això, més dret que ningú. □

«Com a manifestació cultural tenim més dret a les Olimpíades del 92 que ningú».

jugadors de mitja canya i el Gat I va fer una gran partida, i jo també i, contra pronòstic, els vam guanyar fàcil.

—*El 80 guanyes el Campionat de trios i ets nomenat «millor esportista valencià». I fins el 86 que tornes a guanyar...*

—Sí, vaig patir una baixada de joc i algun problema. Però, a més, és que correspon a l'època gloriosa de Genovés, que arrasava massa. Tu pensa que Paco és un fora de sèrie, un monstre de la pilota... i de tot. Durant anys, Paco ha tingut molta distància al segon jugador, molta.

—*Diuen que t'agraden molt les copes, que rendeixes més en els trofeus que no en les partides normals.*

—Home, sí, m'agraden molt. La meua dona ja està farta de netejar-ne... Potser en els trofeus cresc. És que hi ha un altre ambient, s'omple el trinquet i, clar, sempre em motive especialment.

—*¿Esteu ben pagats?*

—Això depèn molt. Però has de pensar que ací no tenim cap seguretat. Ací guanyes mentre jugues. Mentre vas de cara al públic, el personal es pensa que guanyes molts diners, però, quan et lesionses o pel que siga et falten partides, són molts diners els que se'n van. Si tot va bé, en veritat es guanya algun duro, però hi ha jugadors que cauen de joc una

—*Al meu entendre, un dels problemes del trinquet és que sempre es veuen les mateixes cares... molta persona major, poques dones...*

—Mira, de primeres, en aquest joc no s'ha tocat res en anys. I clar, abans als jocs només anaven els homes. A més, la pilota fa molt de mal en les mans. Imagina't també el mal que fa a un espectador que li peguen una pilotada. D'altra banda, mentre es fan les apostes hi ha un paró gran de temps i aquell que no ho entén i que no disfruta de la salsa d'aquestes, potser no hi torna més. I, sobretot, que aquest és un joc que s'ha de conèixer bé perquè t'agrada. A més, falta animació perquè el comencen a jugar els xiquets en les escoles, falta un poc de publicitat, que els mitjans de comunicació li dediquen més atenció, que es construesquen minitriquets, i ens hem de desfer de la llegenda negra de què parlàvem adés. I sobretot el meu pensar és que les institucions haurien de donar molt més suport. Tu compta quina llàstima seria que, a la llarga, entre uns i altres ens carregàrem un joc tan preciós com el nostre. Pense que hi hauria d'haver unes ajudes perquè les partides no depengueren només de l'aposta. L'aposta és la sal-